

EUROPEES PARLEMENT

1999

2004

Zittingsdocument

1 december 2000

DEFINITIEVE VERSIE
A5-0360/2000

VERSLAG

over het voorstel voor een besluit van de Raad betreffende de sluiting van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Volksrepubliek Bangladesh
(7595/1/1999 - COM(1999) 155 – C5-0356/2000 – 1999/0086(CNS))

Commissie ontwikkelingssamenwerking

Rapporteur: Bob van den Bos

Verklaring van de gebruikte tekens

- * Raadplegingsprocedure
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen
- **I Samenwerkingsprocedure (eerste lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen
- **II Samenwerkingsprocedure (tweede lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van het gemeenschappelijk standpunt
Meerderheid van de leden van het Parlement voor de verwerping of amendering van het gemeenschappelijk standpunt
- *** Instemming
Meerderheid van de leden van het Parlement, behalve in de in de artikelen 105, 107, 161 en 300 van het EG-Verdrag en in artikel 7 van het EU-Verdrag bedoelde gevallen
- ***I Medebeslissingsprocedure (eerste lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen
- ***II Medebeslissingsprocedure (tweede lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van het gemeenschappelijk standpunt
Meerderheid van de leden van het Parlement voor de verwerping of amendering van het gemeenschappelijk standpunt
- ***III Medebeslissingsprocedure (derde lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van de gemeenschappelijke ontwerp tekst

(De aangeduide procedure is gebaseerd op de door de Commissie voorgestelde rechtsgrondslag.)

INHOUD

	Blz.
PROCEDUREVERLOOP	4
ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE	5
TOELICHTING	6
ADVIES VAN DE COMMISSIE INDUSTRIE, EXTERNE HANDEL, ONDERZOEK EN ENERGIE.....	12

PROCEDUREVERLOOP

Bij schrijven van 6 juli 2000 verzocht de Raad, overeenkomstig artikel 300, lid 3, eerste alinea van het EG-Verdrag, het Parlement om advies inzake het voorstel voor een besluit van de Raad betreffende de sluiting van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Volksrepubliek Bangladesh (7595/1/1999 - COM(1999) 155 - 1999/0086(CNS)).

Op 7 juli 2000 gaf de Voorzitter van het Parlement kennis van de verwijzing van dit voorstel naar de Commissie ontwikkelingssamenwerking als commissie ten principale en naar de Commissie buitenlandse zaken, mensenrechten, gemeenschappelijke veiligheid en defensiebeleid en de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie als medeadviserende commissies (C5-0356/2000).

De Commissie ontwikkelingssamenwerking benoemde reeds op haar vergadering van 27 juli 1999 Bob van den Bos tot rapporteur.

De commissie behandelde het Commissievoorstel en het ontwerpverslag op haar vergaderingen van 27 juli en 30 augustus 1999 en 26 juni, 17 oktober en 21 november 2000.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met algemene stemmen haar goedkeuring aan de ontwerpwetgevingsresolutie.

Bij de stemming waren aanwezig: Joaquim Miranda, voorzitter, Lone Dybkjær, Margrietus J. van den Berg en Fernando Fernández Martín, ondervoorzitters, Bob van den Bos, rapporteur, Marie-Arlette Carlotti, John Alexander Corrie, Niranjana Deva, Concepción Ferrer (verving Pier Ferdinando Casini), Vitaliano Gemelli, Renzo Imbeni, Bashir Khanbhai, Glenys E. Kinnock, Nelly Maes (verving Paul A.A.J.G. Lannoye), Hans Modrow, Didier Rod en Ulla Margrethe Sandbæk.

Het advies van de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie is bij dit verslag gevoegd. De Commissie buitenlandse zaken, mensenrechten, gemeenschappelijke veiligheid en defensiebeleid heeft op 7 november 2000 besloten geen advies uit te brengen.

Het verslag werd ingediend op 1 december 2000.

De termijn voor de indiening van amendementen wordt bekendgemaakt in de ontwerpagenda voor de vergaderperiode waarin het verslag wordt behandeld.

ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE

Wetgevingsresolutie houdende advies van het Europees Parlement inzake het voorstel voor een besluit van de Raad tot sluiting van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Volksrepubliek Bangladesh (7595/1/1999 - COM(1999) 155 – C5-0356/2000 – 1999/0086(CNS))

(Raadplegingsprocedure)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel voor een besluit van de Raad (COM(1999) 155¹),
 - gezien de door de Commissie getekende overeenkomst (7595/1/1999),
gelet op artikel 300, lid 2, eerste alinea van het EG-Verdrag,
 - geraadpleegd door de Raad overeenkomstig artikel 300, lid 3, eerste alinea, van het EG-Verdrag (C5-0356/2000),
 - gelet op de artikelen 67 en 97, lid 7 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie ontwikkelingssamenwerking en het advies van de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie (A5-0360/2000),
1. hecht zijn goedkeuring aan de sluiting van de overeenkomst;
 2. verzoekt zijn Voorzitter dit advies te doen toekomen aan de Raad, de Commissie en de regeringen en parlementen van de lidstaten en van Bangladesh.

¹ PB C 143 van 21.5.1999, blz. 8.

TOELICHTING

1. Inleiding: een overzicht van de belangrijkste economische, sociale en politieke kenmerken van Bangladesh

Bangladesh is één van de armste ontwikkelingslanden – het BNP per capita bedraagt 355 Amerikaanse dollar (verslagjaar 1999) – met een talrijke bevolking van 125 miljoen op een grondgebied van 147.570 km². Bijna de helft van de bevolking leeft nog altijd onder de armoedegrens. Armoede is met name in de steden wijd verspreid. De bevolkingsdichtheid is bij de hoogste in de wereld. Met 868 inwoners per km² is Bangladesh op de lijst van de minst ontwikkelde landen het land met het hoogste bevolkingsaantal.

Bangladesh, dat laaggelegen is, in de delta van de Ganges en in een moessongebied, wordt regelmatig geteisterd door overstromingen en wervelstormen, waarvan de gevolgen verergerd worden door de omvangrijke en toenemende bevolking. De milieuproblemen worden er vergroot door de ontbossing binnen en buiten de grenzen. Jaar na jaar zijn er mensen die verdrinken, anderen die dakloos worden, en economische infrastructuur en oogsten die weggespoeld worden. Verder is de watervoorziening ernstig vergiftigd met arsenicum na het boren van waterputten om de ondergrondse voorraden aan te tappen; meer dan de helft van de bevolking van 125 miljoen mensen schijnt ervan te lijden te hebben.

Het economisch hervormingsbeleid van de negentiger jaren leidde tot aanzienlijke resultaten op het vlak van de macro-economische stabiliteit – inflatie, handelsbalans en schuld – en heeft een gemiddelde toename van het reële BBP met 4,8% in de periode 1994-1999 opgeleverd.

Landbouw is nog altijd de belangrijkste economische sector, met 30% van het BBP (1999) en 65% van de arbeidskrachten. De industriële sector groeide in de periode 1994-1999 jaarlijks met 5,7% (tegen constante prijzen), vooral dankzij de textielindustrie. Die krom van 10 000 banen in 1983 tot meer dan 1,2 miljoen op dit ogenblik, waarvan 85% in handen van vrouwen. De textielindustrie neemt op haar eentje meer dan twee derde van de export van het land voor haar rekening.

Hoewel gedurende het jongste decennium een efficiënt beleid werd gevoerd inzake geboorteregeling, wordt er nog altijd een aanzienlijke bevolkingstoename verwacht: tenzij het groeitempo afneemt, zal het bevolkingsaantal nog oplopen tot meer dan 200 miljoen in 2030. In die omstandigheden volstaan de huidige economische groei en voedselproductie niet om te voorkomen dat zowel de werkgelegenheid als de voedselveiligheid onder aanzienlijke druk komen te staan.

De Europese Unie is de belangrijkste handelspartner van Bangladesh. In 1997 nam ze met name 40% van de export van het land voor haar rekening. De voornaamste exportproducten zijn textielproducten en diepvriesgarnalen. Bangladesh heeft met de Europese Unie een handelsoverschot.

Vanuit sociaal oogpunt zijn de belangrijkste problemen de kwetsbare situatie van vrouwen. Ze worden dikwijls uitgebuit, onderdrukt, en zijn het slachtoffer van veel geweld, vooral in huis. Taslima Nasrien, die in 1994 de Sacharov-prijs van het Europees Parlement gekregen heeft, is een voorbeeld. Vrouwen zijn zich dikwijls niet bewust van de rechten die de wet hun geeft, of slagen er niet in om die rechten te laten eerbiedigen, hoewel er hoe langer hoe meer programma's opgesteld worden om dat probleem te lijf te gaan.

Voor kinderen blijven achterlating, kidnapping en verkoop voor slavenarbeid of prostitutie ernstige problemen vormen, ondanks de regeringsprogramma's voor lager onderwijs, gezondheidszorg en voeding. Naar schatting zijn er meer dan 6 miljoen kinderen tussen 5 en 14 jaar economisch actief - dat is 20% van het totaal aantal kinderen en 12% van de werkende bevolking. Ongeveer 2/3 van die kinderen zijn onbetaalde helpers op de gezinsboerderij.

Bangladesh is in 1984 toegetreden tot het internationaal programma van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) voor de afschaffing van de kinderarbeid, en in 1995 is er tussen UNICEF, de IAO en vertegenwoordigers van de textielindustrie een intentieverklaring ondertekend tot afschaffing van kinderarbeid in de kledingindustrie. Sindsdien zijn er grote vorderingen gemaakt.

De levensstandaard is de laatste 25 jaar enigszins verbeterd: het vruchtbaarheidscijfer is lager geworden (van 7 tot 3 kinderen voor elke vrouw), en dat geldt ook voor de kindersterfte (van 148 per 1.000 levend geboren kinderen in 1970 tot 79 in 1998). De levensverwachting ligt nu op 59 jaar, zowel voor mannen als vrouwen. Maar de ongeletterdheid bij volwassenen (mensen van meer dan 15 jaar) bedraagt 29% bij de vrouwen en 51% bij de mannen, hoewel het bezoek aan de lagere school op minder dan 20 jaar verdubbeld is. De index voor de menselijke ontwikkeling van het ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (0,44) plaatst Bangladesh als 146^e op een lijst van 174 landen.

Op politiek vlak verliepen de jongste algemene verkiezingen van juni 1996 wel behoorlijk en ordelijk, maar toch komt het geregeld tot een gewelddadig treffen tussen de partij aan de macht, de Awami-liga van sjeik Hasina Wajed, en de belangrijkste oppositiepartij, de nationalistische partij van Bangladesh van Begum Zia Khaleda. Bijna elke week eist de oppositie, die uit protest tegen de regering het parlement al meer dan een jaar boycot, het ontslag van Hasina en nieuwe verkiezingen. Ze heeft regelmatig oproepen voor algemene stakingen gedaan, die het openbaar leven in Dhaka en andere delen van het land volledig stilleggen.

Winkelsluitingen en andere vormen van gewelddadige politieke confrontatie vormen niet alleen een bedreiging voor het leven en welzijn van onschuldige burgers, maar ontmoedigen ook buitenlandse investeringen².

De overheid is ook al lang in een conflict gewikkeld met de oorspronkelijke volkeren van de zuidelijke regio's, Chittagong. Het Europees Parlement slaat de evolutie van de toestand van nabij gade en heeft al bij verschillende gelegenheden zijn bezorgdheid uitgesproken over de mensenrechten in de regio.³ Het conflict is uiteindelijk beëindigd, en op 2 december 1997 is er een vredesovereenkomst tussen de regering van Bangladesh en de Parbattya Chattagram Jana Sanghata Samity (onder leiding van het stamhoofd Shantu Larma) getekend in Dhaka. Na de overeenkomst zijn ongeveer 50.000 gevluchte stamleden naar het heuvelland van Chittagong teruggekeerd. Totnogtoe, ondanks de vaststelbare vooruitgang, is de vredesovereenkomst nog maar in beperkte mate uitgevoerd. Belangrijke kwesties die te regelen blijven, zijn de landeigendom (vooral de criteria voor de afbakening van de stukken land die wederrechtelijk in bezit genomen zijn door Bengaalse kolonisten), de overdracht van bevoegdheden aan de

² GBVB Verklaring van het Voorzitterschap (2.3.1999).

³ Resolutie over Bangladesh (24.10.1996) en Resolutie over de situatie in het heuvelland van Chittagong (20.11.1999).

districtsraden, en het begin van de werkzaamheden van de regionale raad en de commissie voor de landeigendom.

Voorts moet nog altijd het probleem worden aangepakt van de nieuwe vestiging en het eerherstel van de Bihari's, die beweren gestrande Pakistani's te zijn - hun aantal wordt geraamd op 238.000, ze leven in 70 kampen die over het land liggen verspreid.

Op politiek vlak is de regering zich ervan bewust dat maatregelen noodzakelijk zijn om de democratische instellingen te verstevigen, om representatieve instellingen op te richten voor lokaal bestuur en om het recht te doen heersen. Ze heeft al een aantal administratieve hervormingen uitgevoerd met het oog op een grotere efficiëntie en doelmatigheid van de overheidsdiensten.

2. Betrekkingen tussen Bangladesh en de Europese Unie

De Europese Unie is de belangrijkste handelspartner van Bangladesh: in 1998 heeft ze 45% van de export afgenomen. Zes producten (weef- en breigoed, leer, ruwe jute en juteproducten, ingevroren levensmiddelen en garnaal, en chemische producten) vertegenwoordigen 95% van de uitvoer, terwijl alle andere exportproducten de resterende 5% uitmaken. Bangladesh heeft een handelsoverschot met de Europese Unie.

Bangladesh is sterk afhankelijk van buitenlandse hulp. De Europese Unie (Gemeenschap en lidstaten) dragen meer dan 17% van alle middelen bij, maar voor de leningen alleen is hun aandeel veel groter. Binnen de samenwerking van de EG met Bangladesh is ontwikkelingsamenwerking veruit de belangrijkste sector.

Over de jaren heeft Bangladesh hulp genoten in het raam van de volgende drie sleutelinstrumenten van het EU-beleid inzake ontwikkelingshulp: hulp voor financiële en technische samenwerking met Aziatische landen, voedsel en humanitaire hulp en vrijstelling van douanerechten op uitvoer naar de EU onder het Algemeen Preferentiestelsel van de EU.

Omdat het op de lijst van de minst ontwikkelde landen staat, geniet Bangladesh de gunstigste toepassing van het Algemeen Preferentiestelsel van de EU, waardoor het in staat wordt gesteld het grootste deel van zijn producten – vooral textiel - naar de EU te exporteren zonder douanerechten te hoeven betalen.

Sinds 1976 werden EU-financieringsprojecten uitgevoerd voor een bedrag van ongeveer 970 miljoen euro. 660 miljoen euro waren bestemd voor voedsel en humanitaire hulp, 185 miljoen hadden betrekking op landbouw en armoedebestrijding, 35 miljoen gingen naar de ontwikkeling van de sociale sector, nog eens 35 miljoen naar irrigatie, 24,4 miljoen naar herstellingen en heropbouw en 24 miljoen naar voedselveiligheid.

Terwijl voor 1996 de belangrijkste domeinen van het EU-optreden de landbouw, de beheersing van de overstromingen en de voedselhulp waren, gaat nu de prioriteit naar de sociale sector –vooral gezondheid en basisscholing – en naar voedselveiligheid.

Zoals op dit ogenblik is overeengekomen met Bangladesh, hebben de door de EU gefinancierde programma's met name tot doel ertoe bij te dragen dat de inkomens van arme mensen, in het bijzonder die van de armsten, stijgen en dat hun voedselvoorziening wordt veiliggesteld, dat de toegang, met name die van arme vrouwen en kinderen, tot kwalitatief

hoogstaande en openbare medische dienstverlening verbetert en dat de toegang van kinderen uit arme gezinnen tot basisscholing van goede kwaliteit beter wordt.

De op dit ogenblik door de EU gefinancierde projecten lopen op tot 482,4 miljoen euro. 102 miljoen euro heeft betrekking op projecten inzake armoedebestrijding, 178 miljoen op de ontwikkeling van de sociale sector – met inbegrip van projecten inzake de toelevering van voorbehoedsmiddelen tot een bedrag van 34,5 miljoen euro -, 46 miljoen euro heeft betrekking op watervoorziening en programma's tegen overstromingen, 24,5 miljoen op projecten inzake voedselveiligheid en 39,7 miljoen op de landbouwsector en herstel- en opbouwactiviteiten. Van het totaal worden zo'n 100 miljoen euro, wat ongeveer overeenkomt met een vijfde van de totale bestedingen van de EG in Bangladesh op dit moment aan projecten besteed die door plaatselijke NGO's uitgevoerd worden. De uitvoering van een groot stuk van het EG-ontwikkelingssamenwerkingsprogramma via verschillende plaatselijke NGO's is een sleutelement in de ontwikkelingssamenwerking van de EG met Bangladesh.

Zeer kleine (micro-)kredieten vormen sinds het einde van de tachtiger jaren een belangrijk onderdeel van de ontwikkelingshulp die door de Europese Unie gefinancierd wordt. De hulp wordt verleend via projecten van NGO's en de regering van Bangladesh, waar zeer kleine kredieten een vrij belangrijk onderdeel van vormen, in een ruimere benadering die ook onderwijs, opleiding, bewustmaking van rechten, enz. omvat. In de periode 1987-1999 heeft de Europese Unie 9 projecten gefinancierd waarvan zeer kleine kredieten een betekenisvol of het voornaamste onderdeel vormden. De EU-bijdragen beliepen 187 miljoen euro, waarvan 105 miljoen voor zeer kleine kredieten.

De NGO's in Bangladesh dragen nu op een volwaardige manier bij tot de ontwikkeling en zowel de EU als de huidige regering erkennen hun fundamentele rol. Eind 1997 waren zowat 1200 NGO's geregistreerd die voor financiering uit het buitenland in aanmerking kwamen.

3. De samenwerkingsovereenkomst: hoofdlijnen

Deze overeenkomst zou aansluiting moeten vinden bij de overeenkomst van 1976.

Zoals alle recente overeenkomsten van dit type die de EU met haar partners in de ontwikkelingslanden heeft gesloten, is deze overeenkomst gebaseerd op eerbiediging van de rechten van de mens en de democratische beginselen. Zoals artikel 1 bepaalt, ligt de eerbiediging van de rechten van de mens en de democratische beginselen, zoals uiteengezet in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, ten grondslag aan het binnenlandse en buitenlandse beleid van de partijen en vormt ze een essentieel onderdeel van deze overeenkomst.

De niet-uitvoeringsclausule bepaalt dat schending van artikel 1 een inbreuk vormt die aanleiding kan geven tot opschorting van de overeenkomst.

De achtereenvolgende artikelen van de overeenkomst hebben betrekking op ontwikkelingssamenwerking, handel en commerciële samenwerking, samenwerking op milieugebied, economische samenwerking, regionale samenwerking en ontwikkeling van het menselijk potentieel. De overeenkomst kan ook worden uitgebreid tot specifieke activiteiten of sectoren naar gelang van toekomstige behoeften.

De hoofddoelstellingen van de overeenkomst bestaan erin steun te verlenen aan de duurzame economische en sociale ontwikkeling van Bangladesh en met name aan die van de armste bevolkingsgroepen, met een bijzondere nadruk op vrouwen. De overeenkomst onderstreept ook de noodzaak een evenwicht tot stand te brengen tussen duurzame economische groei, sociale ontwikkeling en bescherming van het milieu.

Een ander belangrijk punt heeft betrekking op de erkenning door Bangladesh van de noodzaak de bescherming van de intellectuele, industriële en commerciële eigendomsrechten te verbeteren.

Het gaat om een niet-preferentiële handelsovereenkomst. De overeenkomst bevat daarom geen financieel protocol. De samenwerking in haar geheel zal voortgaan onder de hierboven genoemde instrumenten.

4. Conclusie

De Commissie ontwikkelingssamenwerking is tevreden met deze overeenkomst, die gebaseerd is op de eerbiediging van de rechten van de mens en de democratische beginselen en die in de toekomst een stimulans zou moeten zijn voor de politieke dialoog tussen de EU en Bangladesh over deze bijzonder belangrijke en delicate onderwerpen.

De Commissie ontwikkelingssamenwerking is met name tevreden over het feit dat deze overeenkomst het belang van duurzame economische en sociale ontwikkeling onderstreept, dat ze voorrang schenkt aan ontwikkelingssamenwerking en met name aan de armoedebestrijding, dat ze specifiek verwijst naar de belangrijke rol van vrouwen en dat ze het verband erkent tussen economische en sociale ontwikkeling en de bescherming van het milieu, die een hoge prioriteit krijgt. Bovendien onderstreept de overeenkomst het belang van regionale samenwerking. Het benadrukt de noodzaak het menselijk potentieel te ontwikkelen en verwijst expliciet naar het verbod op gedwongen arbeid en kinderarbeid (artikel 10).

Al deze punten stroken met de door de Commissie ontwikkelingssamenwerking consequent voorgestane beleidsstandpunten.

De Commissie ontwikkelingssamenwerking erkent de aanzienlijke vooruitgang die Bangladesh de jongste jaren heeft geboekt in de richting van democratie.

Ze acht het evenwel van essentieel belang dat in de toekomst een meer substantieel deel van de EU-hulp wordt aangewend voor de verdere bevordering van de democratie, het recht en het beginsel van behoorlijk bestuur. In dat opzicht is het van cruciaal belang dat - in volledige overeenstemming met Bangladesh - een uitgebreid hulpprogramma wordt ontworpen en uitgevoerd op zulke uiteenlopende terreinen als scholing voor de kiezer en bestrijding van verkiezingsfraude, de opbouw van de instellingen - met name een sterker parlementair stelsel -, behoorlijk bestuur en fraudebestrijding.

De Commissie ontwikkelingssamenwerking wil er ook graag op wijzen dat de mensenrechtenclausule een uitgebreider en efficiënter optreden mogelijk zou moeten maken, met name op het vlak van de bevordering van de rol en het statuut van vrouwen en van de strijd tegen kinderarbeid.

De Commissie ontwikkelingssamenwerking beklemtoont de noodzaak dat de EU-ontwikkelingssamenwerking - met name via het belangrijk netwerk van plaatselijke NGO's - actief bijdraagt tot de versteviging van het maatschappelijk middenveld en de bevordering van zijn deelname aan het ontwikkelingsproces en het nastreven van grotere politieke stabiliteit en democratie.

27 november 2000

ADVIES VAN DE COMMISSIE INDUSTRIE, EXTERNE HANDEL, ONDERZOEK EN ENERGIE

aan de Commissie ontwikkelingssamenwerking

inzake het voorstel voor een besluit van de Raad betreffende de sluiting van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Volksrepubliek Bangladesh (7595/1/1999 - COM(1999) 155 – C5-0356/2000 – 1999/0086 (CNS))

Rapporteur voor advies: Nelly Maes

PROCEDUREVERLOOP

De Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie benoemde op haar vergadering van 19 september 2000 Nelly Maes tot rapporteur voor advies.

De commissie behandelde het ontwerpadvies op haar vergaderingen van 7 en 22 november 2000.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met algemene stemmen haar goedkeuring aan de hierna volgende conclusies.

Bij de stemming waren aanwezig: Carlos Westendorp y Cabeza, voorzitter, Nelly Maes, rapporteur, Yves Butel, Gérard Caudron, Giles Bryan Chichester, Nicholas Clegg, Willy C.E.H. De Clercq, Claude J.-M.J. Desama, Jonathan Evans (verving John Purvis), Concepció Ferrer, Francesco Fiori (verving Guido Bodrato), Colette Flesch, Glyn Ford, Jacqueline Foster (verving Malcolm Harbour), Pat the Cope Gallagher, Norbert Glante, Lisbeth Grönfeldt Bergman (verving Anders Wijkman), Michel Hansenne, Philippe A.R. Herzog, Hans Karlsson, Helmut Kuhne (verving Mechtild Rothe), Rolf Linkohr, Caroline Lucas, Eryl Margaret McNally, Erika Mann, Marjo Tuulevi Matikainen-Kallström, Elizabeth Montfort, Angelika Niebler, Yves Piétrasanta, Elly Plooij-van Gorsel, Imelda Mary Read, Paul Rübig, Konrad K. Schwaiger, Esko Olavi Seppänen, Helle Thorning-Schmidt (verving Reino Kalervo Paasilinna), Astrid Thors, Jaime Valdivielso de Cué, Alejo Vidal-Quadras Roca, Dominique Vlasto en Myrsini Zorba.

BEKNOPTE MOTIVERING

Economische achtergrond van Bangladesh

Bangladesh is een van de armste ontwikkelingslanden – BNP per hoofd van bevolking US dollar 270 – met een omvangrijke bevolking van 125 miljoen in een klein gebied. Meer dan de helft van de bevolking leeft nog steeds onder de armoedegrens volgens de criteria van de VN. De bevolkingsdichtheid is een van de hoogste ter wereld. Het is het dichtstbevolkte land op de lijst van minst ontwikkelde landen.

Bangladesh heeft de afgelopen tien jaar aanzienlijke vooruitgang geboekt wat betreft zijn economische en sociale ontwikkeling. In de jaren 1990 uitgevoerde hervormingen

resulteerden in een verbetering van de micro-economische prestaties. In dezelfde periode heeft Bangladesh tevens een verschuiving doorgemaakt van de niet-verhandelbare sector naar de verhandelbare sector en een ontwikkeling naar een meer exportgeoriënteerde economie. Belangrijkste kenmerk van zijn exportsector is concentratie, zes verbruiksgoederen zorgen voor 95% van de export, twee markten (VS en EU) vertegenwoordigen 80% van de export. De afgelopen tien jaar was de gemiddelde groei van de exportsector 12,8%, bijna drie maal de stijging van het BNP over dezelfde periode. Deze algemene verbetering maakte een versnelde groei van het BNP per hoofd van de bevolking mogelijk, die in de periode 1993-1998 bijna 5% bedroeg.

Ondanks de indrukwekkende gemiddelde groei van het BNP per hoofd van bevolking is dit onvoldoende voor het bereiken van de ontwikkelingsdoelstellingen op lange termijn, die zijn vastgesteld door de regering in een land waar 60 miljoen mensen nog altijd onder de armoedegrens leven. Wil de economie van Bangladesh een versnelde economische groei bereiken, dan vergt dit niet alleen een hoger peil van de binnenlandse en buitenlandse investeringen maar ook de tenuitvoerlegging van de hervormingen om de structurele problemen aan te pakken. Dit zijn:

a) vergroting van de doelmatigheid en het concurrentievermogen van de particuliere sector. Willen de exporteurs van Bangladesh in feite doeltreffend op de wereldmarkt concurreren dan zal de geleidelijke afschaffing van de preferentiële toegang en de afschaffing van quota's met ingang van 2005 van het bedrijfsleven verlangen dat zij de doelmatigheid en de productiekwaliteit verbetert.

b) het verwijderen van de infrastructurele bottlenecks. De fysieke infrastructuur van Bangladesh is onderontwikkeld en vormt een grote belemmering voor economische groei. Deze situatie is het gevolg van jaren van onderinvestering in deze sector en ondanks recente vorderingen is de vervoers- en energie-infrastructuur nog altijd onvoldoende.

c) het doelmatig maken van het financiële stelsel. Het financiële stelsel van Bangladesh is klein, nauwelijks ontwikkeld en kampt met enorme problemen, zoals bureaucratie, overregulering e.d.

d) het creëren van een transparante en verantwoording verschuldigde institutionele omgeving. De afgelopen jaren zijn langzame vorderingen gemaakt met de verbetering van een bestuur en de ontwikkeling van een krachtige institutionele capaciteit. Zwakke overheidsinstellingen hebben, tezamen met een toenemend op politiek gericht klimaat, het regelgevend een rechtelijke systeem ingewikkeld gemaakt, het gebrek aan toezicht op de naleving van bestaande wetgeving en voorschriften en corruptie op grote schaal ondermijnen het maken van een gezond beleid en openbaar management en creëren derhalve een fundamentele hindernis voor verdere economische ontwikkeling.

Wat de sociale situatie betreft, heeft Bangladesh belangrijke vorderingen gemaakt en is de levensstandaard van de bevolking in de afgelopen 20 jaar verbeterd. De vruchtbaarheid is teruggebracht van 7 tot 3 geboortes per vrouw; de zuigelingensterfte is teruggelopen van 75 per 1.000 levendgeborenen en de levensverwachting bedraagt thans 58 jaar voor zowel mannen als vrouwen. De bevolkingsgroei liep terug van meer dan 3% in de jaren 1970 tot 1,6% in 1999. De deelneming aan het lager onderwijs is in nog geen 20 jaar verdubbeld. Het analfabetisme onder volwassenen is tot 44% gedaald.

De inspanningen op het gebied van hygiëne en de voorziening van veilig drinkwater moeten worden erkend. Helaas is dit laatste in gevaar gekomen door vervuiling met een hoog arsenicumgehalte in tal van geslagen bronnen in diverse delen van het land. De regering neemt in samenwerking met de donorinstanties en de NGO's maatregelen om deze problemen op korte en lange termijn het hoofd te bieden.

Er valt echter nog heel wat te doen omdat Bangladesh een land blijft met grote structurele problemen. De "Human Development Index" (HDI) voor Bangladesh bedraagt 0,37, waarmee het land van de 162 landen op de 145^e plaats komt.

CONCLUSIES

De Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie verzoekt de ten principale bevoegde Commissie ontwikkelingssamenwerking de volgende punten in haar verslag op te nemen:

1. is verheugd over de maatregelen ter liberalisatie van het handelsbeleid, met name de verlaging van de maximum douanetarieven van 350% tot minder dan 40% en de vermindering van de importquota's overeenkomstig de vereisten van de Wereldhandelsorganisatie; waardeert de opmerkelijke groei van de economie, maar verzoekt niettemin om meer transparantie van het handelsbeleid en de handelssubsidies en de verbeterde corruptiebestrijding;
2. verzoekt de regering van Bangladesh beslissende stappen te nemen voor de verbetering van de situatie van de landloze bevolking, verzoekt met name de bepalingen van het "landhandboek" van 1987 in praktijk te brengen, dat voorziet in het uitgeven van 1 acre land aan landloze mannen en 1 acre land aan landloze vrouwen, waardoor ook het recht van vrouwen op land wordt gerespecteerd;
3. spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over de arsenicumvergiftiging van het drinkwater uit in Bangladesh geslagen diepe bronnen waar wellicht 80 miljoen mensen mee te maken hebben, ruim de helft van de bevolking van het land, en die door de Wereldgezondheidsorganisatie worden omschreven als "de grootste massale vergiftiging van een bevolking in de geschiedenis"; verzoekt de regering van Bangladesh alles in het werk te stellen om een arsenicumvrije watervoorziening voor de betrokken gemeenschappen te bespoedigen en een onmiddellijk moratorium vast te stellen op het boren van nieuwe diepe bronnen;
4. herinnert in dit verband aan het kwetsbare geologische en ecologische evenwicht van de Bramputra-delta waardoor de regeringen van Bangladesh in het verleden reeds voorzichtig zijn geworden als het ging om geavanceerde technologische oplossingen die door internationale donorinstanties zoals de Wereldbank of de Europese Unie werden voorgesteld voor de oplossing van problemen zoals ondervoeding of overstromingen, waaronder het nu opgegeven "Flood Action Plan";
5. is verheugd over de grote verbeteringen die Bangladesh de laatste jaren heeft gemaakt als het ging om de verwoestende effecten van de regelmatig plaatsvindende overstromingen, met name het verlies van mensenlevens, het beklemtonen van voorbereiding op rampen en het vermogen met de overstromingen te leven;

6. verzoekt de Europese Unie, in het belang van landen zoals Bangladesh, een vastberaden standpunt in te nemen en de leiding te nemen bij onderhandelingen ter beperking van de uitstoot van broeikasgassen en het tot staan brengen van de klimaatverandering tijdens de komende Zesde Conferentie van de partijen inzake het Protocol van Kyoto, en om de steun aan de ontwikkelingslanden te versterken;
7. wijst op het feit dat internationale ondernemingen zijn begonnen met de exploitatie van de aardgasreserves van Bangladesh en verzoekt de Europese Unie de regering van Bangladesh te steunen bij haar poging om deze hulpbronnen in het belang van de bevolking te exploiteren;
8. betreurt dat de Internationale Jute-organisatie die in 1984 werd opgericht onder auspiciën van de Conferentie inzake Handel en Ontwikkeling van de Verenigde Naties (UNCTAD) in april dit jaar zijn werkzaamheden heeft gestaakt vanwege gebrek aan politiek steun en financiële middelen;
9. dringt er bij de Europese Commissie en de lidstaten van de EU met klem op aan alles in het werk te stellen om deze organisatie nieuw leven in te blazen, gezien het feit dat naar schatting 30 miljoen mensen in Bangladesh, de belangrijkste producent van jute, direct of indirect van dit product afhankelijk zijn en in het besef dat gediversifieerd jute een belangrijke milieuvriendelijke vezel voor de toekomst kan zijn;
10. is verheugd over het voorstel van de EU-Commissie van 20 september 2000 om belastingvrije toegang tot de Europese markt te verlenen aan alle producten uit de minst ontwikkelde landen met uitzondering van wapens, hetgeen hopelijk een gunstig uitwerking zal hebben op de invoer van Bangladesh in de Europese Unie;
11. verzoekt de Commissie naar methoden te zoeken om het overladen van goederen afkomstig uit landen die niet in het voorstel van de Commissie zijn opgenomen te controleren en te voorkomen;
12. is bezorgd over de kwetsbare en ongezonde arbeidsvoorwaarden van vrouwen in de textielindustrie (deze bedrijfstak levert tweederde van de export van het land en van de werkgelegenheid in de sector zijn 85% vrouwen) en het gebrek aan opleiding en kredietfaciliteiten en verzoekt de regering van Bangladesh alles in het werk te stellen om deze situatie verder te verbeteren;
13. is eveneens bezorgd over de schending van de vakbondsvrijheid door intimidatie en ontslag van werknemers waarvan bekend wordt dat zij vakbondsleden zijn, vooral in de kledingsector;
14. betreurt dat er nog steeds gebruik wordt gemaakt van kinderarbeid ondanks de toetreding van Bangladesh tot het internationale programma voor de afschaffing van kinderarbeid van de Internationale arbeidsorganisatie (ILO) en het memorandum dat in 1995 tussen UNICEF, de ILO en vertegenwoordigers van de textielindustrie in Bangladesh werd ondertekend ter afschaffing van kinderarbeid in de textielindustrie;
15. is verheugd over de sluiting van de samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Volksrepubliek Bangladesh en moedigt de EU aan om in de nabije toekomst te onderhandelen over een financieel protocol met Bangladesh.

